

**STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH
PARAFII ŚWIĘTYCH APOSTOŁÓW PIOTRA I PAWŁA W
ZAWADZIE**

Akty prawne na podstawie, których oparte są Standardy Ochrony Małoletnich:

1. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.);
2. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1606);
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t. j. Dz. U z 2022 r. poz. 1138 ze zm.);
5. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (t. j. Dz. U. z 1991 Nr 120 poz. 526 ze zm.);
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

SPIS TREŚCI:

1. Postanowienia

Rozdział 1. Postanowienia ogólne

Rozdział 2. Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a osobami pracującymi w Parafii

Rozdział 3. Zasady i procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia małoletniego

Rozdział 4. Zasady aktualizacji Standardów oraz zakres kompetencji osób odpowiedzialnych za przygotowanie pracowników Parafii do ich stosowania

Rozdział 5. Zasady udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim Standardów do zapoznania się z nimi i ich stosowania

Rozdział 6. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet oraz procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie

Rozdział 7. Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdy

Rozdział 8. Zasady ochrony wizerunku małoletniego

Rozdział 9. Postanowienia końcowe

2. Załączniki

1. Oświadczenie o zapoznaniu się z standardami ochrony małoletnich Parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Zawadzie (Pracownicy parafii, wolontariusze, stażyści)
2. Oświadczenie o niekaralności za przestępstwa seksualne
3. Karta interwencji
4. Oświadczenie o zapoznaniu się z standardami ochrony małoletnich Parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Zawadzie (rodzice i opiekunowie prawni małoletniego)
5. Symptomy dziecka krzywdzonego z uwzględnieniem krzywdzenia małoletnich z niepełnosprawnością.
6. Czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka
7. Zasady bezpiecznych relacji dorosły – małoletni
8. Plan pomocy małoletniemu
9. Przydatne wzory dokumentów

Rozdział I **Postanowienia Ogólne**

§1

1. Standardy Ochrony Dzieci i Młodzieży Parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Zawadzie zwane dalej Standardami zostały opracowane w związku z obowiązkami nałożonymi ustawą z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.
2. Ilekroć w Standardach jest mowa o:
  - a) **Pracownikach Parafii** – należy przez to rozumieć wszystkich pracowników, wolontariuszy, stażystów i zleceniobiorców Parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Zawadzie oraz inne osoby dorosłe nie będące formalnie związane z parafią, a mające kontakt z małoletnimi poprzez zaangażowanie w działalność Parafii,
  - b) **krzywdzenie małoletniego** – należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym pracowników parafii lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbywanie,
  - c) **małoletni** – należy przez to rozumieć osobę, która nie ukończyła 18 roku życia,
  - d) **opiekun małoletniego** - należy przez to rozumieć osobę uprawnioną do reprezentacji i stanowieniu o małoletnim, w szczególności jego przedstawiciel ustawowy,

Rozdział II

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a osobami pracującymi w Parafii

§2

1. Ksiądz Proboszcz jest odpowiedzialny za przygotowanie i wdrożenie Standardów w Parafii.
2. Ksiądz Proboszcz zapoznaje pracowników parafii ze Standardami oraz odbiera od nich oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami. Wzór oświadczenia stanowi Załącznik nr 1 do niniejszych Standardów

§3

1. Ksiądz Proboszcz przed dopuszczeniem osoby do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich sprawdza tą osobę w Rejestrze Sprawców Przystępstw na tle Seksualnym, zwanym dalej Rejestrem. Sprawdzenie dotyczy także osób poniżej 18 roku życia. Osoba figurująca w Rejestrze nie może zostać dopuszczona do działalności w./w.
2. W celu monitorowania bezpieczeństwa w Parafii, poza wykonaniem obowiązku określonego w ustępie 1, Ksiądz Proboszcz dokonuje w każdym roku kalendarzowym sprawdzenia figurowania pracowników Parafii w Rejestrze.
3. Poza sprawdzeniem figurowania osób w Rejestrze każdy pracownik parafii powyżej 17 roku życia podpisuje oświadczenie, którego wzór stanowi Załącznik nr 2 do niniejszych Standardów.
4. W przypadku powzięcia informacji o wszczęciu wobec pracownika parafii postępowania karnego o przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub przestępstwo przeciwko małoletniemu Ksiądz Proboszcz niezwłocznie odsuwa takiego pracownika od wszelkich form kontaktu z małoletnimi.

§4

1. Podstawową zasadą czynności podejmowanych przez pracowników parafii w kontaktach z małoletnimi jest działanie na rzecz ich dobra. Pracownicy Parafii traktują małoletnich z szacunkiem.
2. Pracownicy Parafii zobowiązani są do utrzymywania profesjonalnej relacji z małoletnimi oraz każdorazowego rozważenia, czy reakcja, komunikat bądź działanie wobec małoletniego są odpowiednie do sytuacji, bezpieczne i uzasadnione.
3. W przypadku zaobserwowania sytuacji przemocowych pomiędzy samymi małoletnimi każdy pracownik parafii zobowiązany jest do natychmiastowej reakcji i stosownej interwencji polegającej na powstrzymaniu eskalacji konfliktu i zachowań niedozwolonych.
4. Decyzje dotyczące konkretnego małoletniego powinny uwzględniać również bezpieczeństwo pozostałych małoletnich.
5. Pracownicy Parafii monitorują sytuację i dobrostan małoletnich oraz zwracają uwagę na właściwość i poprawność relacji zachodzących pomiędzy pracownikami parafii, a małoletnimi oraz pomiędzy samymi małoletnimi.
6. Pracownik Parafii, który ma świadomość, iż małoletni doznał jakiejś krzywdy np. znęcania fizycznego, psychicznego lub wykorzystania seksualnego, zobowiązany jest do zachowania szczególnej ostrożności w kontaktach z małoletnim, wykazując zrozumienie i wyczucie.

§5

1. Pracownicy Parafii w kontakcie z małoletnimi:
  - a) odnoszą się do małoletnich z szacunkiem,
  - b) wysłuchują małoletnich i starają się udzielać im odpowiedzi dostosowanej do sytuacji i ich wieku,
  - c) nie zawstydzają małoletnich, nie lekceważą i nie obrażają,
  - d) nie krzyczą, chyba że wymaga tego sytuacja niebezpieczna (np. ostrzeżenie).
2. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec małoletnich w jakiegokolwiek formie. Każde, przemocowe zachowanie wobec małoletniego jest niedozwolone.
3. Nie wolno dotykać małoletnich w sposób, który mógłby zostać nieprawidłowo zinterpretowany.
4. Kontakt fizyczny z małoletnim nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywanym, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy
5. Niedopuszczalne jest spanie pracownika parafii w jednym łóżku z małoletnim podczas wycieczek, obozów, wyjazdów itp.
6. W uzasadnionych przypadkach dopuszczalny jest kontakt fizyczny pracownika parafii z małoletnim. Do sytuacji takich zaliczyć można:
  - a) pomoc małoletniemu niepełnosprawnemu w czynnościach higienicznych, spożywaniu posiłków, poruszaniu się, jeśli typ niepełnosprawności tego wymaga, a małoletni/jego opiekun wyrazi zgodę,
  - b) udział w prawnie dopuszczalnych działaniach, w których kontakt taki jest rzeczą zwyczajną (zabawa, zawody sportowe itp.).

§6

1. Pracownicy Parafii nie kontaktują się prywatnymi kanałami komunikacji z małoletnimi bez wiedzy ich opiekunów.
2. Jeśli Pracownik Parafii musi spotkać się z małoletnim poza czasem standardowo poświęcanym na działalność prowadzoną przez Parafię to na spotkanie takie opiekun małoletniego musi wyrazić zgodę.

Rozdział III

Zasady i procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia małoletniego

§7

1. Pracownicy Parafii zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia małoletnich.
2. W przypadku powzięcia przez pracownika parafii podejrzenia, że małoletni jest krzywdzony, to ma on obowiązek poinformować o tych podejrzeniach Księdza Proboszcza.
3. Interwencja podejmowana jest przez Księdza Proboszcza. Ksiądz Proboszcz może wyznaczyć konkretną osobę do podejmowania tego rodzaju interwencji. W przypadku wyznaczenia takiej osoby jej dane (imię, nazwisko, mail, telefon) zostaną podane do wiadomości pracowników parafii.
4. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony osoby wyznaczonej do podejmowania interwencji, wówczas interwencja prowadzona jest przez Księdza Proboszcza.
5. W miarę możliwości do udziału w interwencji można zaangażować specjalistów, w szczególności psychologów i pedagogów, celem skorzystania z ich pomocy przy rozmowie z małoletnim o trudnych doświadczeniach.

§8

1. W przypadku podejrzenia, że zdrowie lub życie małoletniego jest zagrożone należy niezwłocznie poinformować o tym fakcie właściwe służby.

§9

1. Z przebiegu każdej interwencji sporządza się kartę interwencji, której wzór stanowi Załącznik nr 3 do niniejszych Standardów.
2. Pracownicy Parafii posiadający informację o krzywdzeniu małoletniego lub informacje z tym związane, są zobowiązani do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane Księdzu Proboszczowi oraz uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.
3. W przypadku gdy podejrzenie zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego zgłosili opiekunowie małoletniego, a podejrzenie to nie zostało potwierdzone, należy o tym fakcie poinformować opiekunów małoletniego na piśmie oraz sporządzić kartę interwencji.

§10

1. W przypadku gdy zgłoszono krzywdzenie małoletniego przez pracownika parafii, to osoba ta zostaje natychmiast odsunięta od wszelkich form kontaktu z małoletnimi do czasu wyjaśnienia sprawy.
2. Ksiądz Proboszcz przeprowadza rozmowę z małoletnim i innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i o sytuacji osobistej (rodzinnej, zdrowotnej) małoletniego, w szczególności jego opiekunem. Ksiądz Proboszcz stara się ustalić przebieg zdarzenia, ale także wpływ zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne małoletniego. Ustalenia są spisywane na karcie interwencji.
3. Ksiądz Proboszcz organizuje spotkanie/a z opiekunami małoletniego, którym przekazuje informacje o zdarzeniu oraz o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych organizacji lub służb.
4. W przypadku gdy pracownik parafii dopuścił się wobec małoletniego innej formy krzywdzenia niż popełnienie przestępstwa na jego szkodę, Ksiądz Proboszcz powinien zbadać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności wysłuchać pracownika parafii podejrzanego o krzywdzenie małoletniego

oraz inne osoby mające wiedzę na temat zdarzenia. W sytuacji, gdy naruszenie dobra małoletniego jest znaczne, w szczególności gdy doszło do dyskryminacji lub naruszenia godności, należy rozważyć możliwość powzięcia stosownych środków dyscyplinujących.

§11

1. W przypadku gdy zgłoszono krzywdzenie małoletniego przez osobę nie będącą pracownikiem parafii, Ksiądz Proboszcz przeprowadza rozmowę z małoletnim i innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i o sytuacji osobistej (rodzinnej, zdrowotnej) małoletniego, w szczególności jego opiekunem. Ksiądz Proboszcz stara się ustalić przebieg zdarzenia, ale także wpływ zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne małoletniego. Ustalenia są spisywane na karcie interwencji.
2. Ksiądz Proboszcz organizuje spotkanie/a z opiekunami małoletniego, którym przekazuje informacje o zdarzeniu oraz o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych organizacji lub służb.
3. W przypadku, gdy z przeprowadzonych ustaleń wynika, że opiekun małoletniego zaniedbuje jego potrzeby psychofizyczne lub rodzina jest niewydolna wychowawczo (np. małoletni wielokrotnie jest nie adekwatnie ubrany do pogody, opuszcza miejsce zamieszkania bez nadzoru osoby dorosłej), rodzina stosuje przemoc wobec małoletniego, należy poinformować właściwy ośrodek pomocy społecznej o potrzebie pomocy rodzinie, gdy niespełnianie potrzeb wynika z sytuacji ubóstwa, bądź - w przypadku przemocy i zaniedbania - konieczności wszczęcia procedury Niebieskie Karty.

§12

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego przez innego małoletniego (np. na zajęciach grupowych) należy przeprowadzić rozmowę z małoletnim podejrzanym o krzywdzenie oraz jego opiekunem, a także oddzielnie z małoletnim poddawany krzywdzeniu i jego opiekunem. Ponadto należy porozmawiać z innymi osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu. W trakcie rozmów należy dążyć do ustalenia przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne małoletniego krzywdzonego. Ustalenia są spisywane na karcie interwencji.
2. Wspólnie z opiekunem małoletniego krzywdzącego należy opracować plan, celem wyeliminowania zachowań niepożądanych.
3. Z opiekunem małoletniego poddawanego krzywdzeniu należy opracować plan zapewnienia mu bezpieczeństwa, włączając w ten plan sposoby odizolowania go od źródeł zagrożenia.
4. W trakcie rozmów należy upewnić się, że małoletni podejrzanym o krzywdzenie innego małoletniego nie jest krzywdzony przez opiekuna lub inne osoby.

§13

1. W przypadku, gdy wobec małoletniego popełniono przestępstwo Ksiądz Proboszcz sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo policji lub prokuratury.
2. W przypadku, gdy z rozmowy z opiekunem wynika, że nie jest on zainteresowany pomocą małoletniemu, ignoruje zdarzenie lub w inny sposób nie wspiera małoletniego, które doświadczyło krzywdzenia Ksiądz Proboszcz sporządza wniosek o wgląd w sytuację rodziny, który kieruje do właściwego sądu rodzinnego.
3. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji instytucji, o których mowa powyżej.
- 4.

Rozdział IV

Zasady aktualizacji Standardów oraz zakres kompetencji osób odpowiedzialnych za przygotowanie pracowników parafii do ich stosowania

§14

1. Ksiądz Proboszcz obowiązany jest co najmniej raz na dwa lata dokonywać oceny Standardów w celu zapewnienia ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami.

§15

1. Pracownicy Parafii mogą przekazywać swoje uwagi, proponować zmiany względem uregulowań zawartych w Standardach
2. Wszelkich zmian w Standardach dokonuje Ksiądz proboszcz w współpracy z Radą Parafialną.

Rozdział V

Zasady udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim Standardów do zapoznania się z nimi i ich stosowania

§16

1. Standardy są dokumentem ogólnodostępnym w szczególności dla pracowników parafii, małoletnich i ich opiekunów.
2. Opiekunowie małoletnich zostają zapoznani ze Standardami. Opiekunowie składają oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami. Wzór oświadczenia stanowi Załącznik nr 4 do niniejszych Standardów.

Rozdział VI

Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet oraz procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie

§17

1. Jeżeli Parafia zapewnia małoletnim dostęp do urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet zobowiązana jest podejmować działania zabezpieczające małoletnich przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju; w szczególności należy zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające przed złośliwym oprogramowaniem i filtrujące treści.
2. W miarę możliwości pracownicy parafii powinni informować małoletnich o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu.
3. Parafia w miarę możliwości zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu.
4. Pracownicy Parafii powinni stanowić nadzór nad treściami do jakich dostęp mają małoletni oraz podejmować interwencję w przypadku dostępu do treści nieodpowiednich.

Rozdział VII
Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdy

§18

1. Pomimo zastosowania procedury interwencji pracownicy parafii powinni po ujawnieniu krzywdy wspierać małoletniego oraz zwracać uwagę na wszelkie niepokojące sygnały.
2. Jeżeli jest to możliwe, po ujawnieniu krzywdy, Ksiądz Proboszcz może utworzyć grupę wsparcia dla małoletniego.

Rozdział VIII
Zasady ochrony wizerunku małoletniego

§19

1. Pracownicy Parafii uznając prawo małoletniego do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewniają ochronę wizerunku małoletniego.
2. Upublicznienie przez pracownika parafii wizerunku małoletniego utrwalonego w jakiegokolwiek formie (tj. fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga pisemnej zgody opiekuna małoletniego.
3. Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda opiekuna na utrwalanie wizerunku małoletniego nie jest wymagana.

Rozdział IX
Postanowienia końcowe

§20

1. Standardy wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia.
2. Standardy stosuje się odpowiednio w stosunku do małoletnich, którzy szkolą się lub w innej formie uczestniczą w aktywnościach, których organizatorem lub partnerem pozostaje Parafia Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Zawadzie.

OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ ZE STANDARDAMI OCHRONY DZIECI I MŁODZIEŻY
PARAFII ŚWIĘTYCH APOSTOŁÓW PIOTRA I PAWŁA W ZAWADZIE

Ja niżej podpisana/y ..... oświadczam, że zapoznałam/em się ze Standardami Ochrony Dzieci i Młodzieży Parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła z siedzibą w Zawadzie Archidiecezji Częstochowskiej oraz zobowiązuje się do ich stosowania i przestrzegania.

.....
Data i czytelny podpis

.....
Załącznik nr. 2

OŚWIADCZENIE

Ja niżej podpisana/y ..... legitymująca/y się dowodem osobistym o nr ..... , nr PESEL ..... oświadczam, że nie byłam/em skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności lub przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy oraz nie toczyło się przeciwko mnie żadne postępowanie karne (w tym postępowanie przygotowawcze), ani dyscyplinarne w tym zakresie.

.....
Data i czytelny podpis

KARTA INTERWENCJI

1. Imię i nazwisko małoletniego

2. Przyczyna interwencji

3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

4. Działania podjęte wobec małoletniego

5. Ustalenie planu pomocy (jeśli dotyczy)

6. Spotkanie z opiekunem małoletniego

7. Dane dotyczące interwencji (nazwa i adres organu, do którego zgłoszono interwencję)

8. Wynik interwencji

9. Działania podjęte wobec krzywdzącego

OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ ZE STANDARDAMI OCHRONY DZIECI I MŁODZIEŻY
PARAFII ŚWIĘTYCH APOSTOŁÓW PIOTRA I PAWŁA W ZAWADZIE

Ja niżej podpisana/y ..... oświadczam, że zapoznałam/em się ze
Standardami Ochrony Dzieci i Młodzieży Parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Zawadzie,
Archidiecezji Częstochowskiej.

.....

Data i czytelny podpis

Symptomy dziecka krzywdzonego z uwzględnieniem krzywdzenia małoletnich z niepełnosprawnością.

Obrażenia fizyczne charakterystyczne dla doznawania przemocy:

- często powtarzające się, nieleczone obrażenia, nietypowa dla przypadkowych obrażeń lokalizacja (czaszka, uszy, oczy, usta, szyja, ramiona, klatka piersiowa, plecy, pośladki, genitalia, uda),
- siniaki, ślady po uszczypnięciach, naderwanie lub zniekształcenie małżowiny usznej, urazy geometryczne o wyraźnym zarysie, zaznaczonych kształtach przedmiotów użytych do bicia, ślady wbijania paznokci,
- ślady duszenia,
- niewyjaśnione owrzodzenia, krwawienia i rany w okolicach genitaliów i odbytu,
- oparzenia, przypalenia,
- ślady ugryzień z zarysem zębów dorosłego człowieka,
- łysienie, które może być wynikiem szarpania za włosy,
- liczne i częste złamania, które mogą powodować zniekształcenia kończyn

Symptomy świadczące o zaniedbanii dziecka:

- bardzo niska higiena osobista - dziecko jest stale brudne, cuchnące, ma brudne paznokcie i ubrania,
- wychudzenie - waga zbyt niska w stosunku do wzrostu i wieku,
- dziecko jest zawsze głodne,
- ciągłe zmęczenie, apatia,
- nieleczone choroby, urazy,
- oznaki odmrożeń,
- ropne zapalenie skóry,
- ślady ukąszeń (pchły, pluskwy),
- świerzb,
- dziecko szybko przybiera na wadze, poprawia się jego ogólna kondycja podczas krótkich pobytów poza domem rodzinnym, a jego wygląd marnieje po powrocie.

Behawioralne symptomy krzywdzenia dziecka:

- poszukiwanie przez dziecko stałej uwagi, chęć bliskości fizycznej, nadmierne i częste przytulanie się, ocieranie, głaskanie, tzw. „zimne wyczekiwanie”, które polega na ciągłej obserwacji dorosłych i modyfikacji swoich zachowań tak, aby uniknąć ewentualnej przemocy, tzw. „niemądry” uśmiech stosowany przez dzieci, by wydać się bardziej przyjaznymi lub skompensować ciągłe wyzywanie i poniżanie, u dzieci poniżanych zachowanie może przybrać formę ciągłej agresji i złości,
- wyraźny brak radości życiowej,
- postawa nadmiernie narzekająca,
- postawa pasywna, wycofująca się,
- zbyt pospieszne przeproszenie,

- zachowanie agresywne,
- częste napady złości i złego humoru,
- lęk przed rozbieraniem się,
- lęk przed powrotem do domu,
- wyrażanie lęku przed rodzicami,
- nieadekwatny do pogody strój (zakrywanie obrażeń),
- lęk, kulenie się przed dotknięciem lub chęcią pogłaskania,
- wtórne moczenie się,

Symptomy behawioralne wykorzystywania seksualnego dziecka:

- pseudo dojrzałe zachowania o seksualnym charakterze, zachowania seksualne nietypowe dla wieku (duża częstotliwość zachowań, ich kompulsywność, używanie przemocy, sapanie lub dokładne odwzorowywanie),
- zachowania o zabarwieniu seksualnym kierowane w stronę seksualnie dorosłych lub rówieśników (dotykanie genitaliów i zachęcanie do masturbacji, u starszych dzieci promiskuityzm),
- używanie nowych, niespotykanych dotąd nazw organów i czynności płciowych, obsceniczne wyrazy i zwroty,
- ciągła, przymusowa, niepohamowana masturbacja,
- agresywne zachowania seksualne wobec rówieśników, symulowanie sytuacji seksualnych,
- pisanie, mówienie, rysowanie w kontekście seksualnym,
- postawa „zimnego wyczekiwania”, nadmiernie ostrożna,
- postawa obojętności, odosobnienie, izolacja, brak przyjaciół,
- uciekanie od rzeczywistości,
- doświadczenie tzw. chwil utraty pamięci,
- przerywanie aktywności, które dotychczas sprawiały przyjemność,
- brak zaufania,
- uskarżanie się na bóle w podbrzuszu, genitaliów bez przyczyn medycznych,
- zaburzenia jedzenia,
- zaburzenia snu,
- niska samoocena, poczucie winy,
- ciągłe ucieczki z domu,
- kradzieże, kłamstwa,
- samookaleczenie i próby samobójcze,

- głębokie stany depresyjne,
- zachowania regresywne,
- ciąża z upartym ukrywaniem ojcostwa,
- drapanie intymnych okolic - infekcje, choroby weneryczne,
- lęk i niechęć jawna lub sugerowana do przebywania z określonymi dorosłymi,
- obawa przed badaniami medycznymi,
- posiadanie pieniędzy z niewiadomego źródła.

Czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka

Czynniki związane z dzieckiem:

- przedwczesny poród,
- poród bez pomocy medycznej,
- niska waga urodzeniowa,
- poród z ciąży bliźniaczej lub mnogiej,
- krótkie przerwy pomiędzy kolejnymi porodami,
- długotrwały płacz, nadmierne pobudzenie dziecka,
- wiek dziecka,
- przewlekłe choroby, choroby psychiczne, niepełnosprawność.

Czynniki związane ze środowiskiem społecznym:

- izolacja społeczna,
- ubóstwo,
- przemoc i patologia w najbliższym otoczeniu rodziny.

Czynniki rodzinne:

- nieobecność rodziców,
- samotne rodzicielstwo,
- autorytarny styl rodzicielstwa,
- doświadczanie przez rodzica przemocy w dzieciństwie,
- uzależnienia,
- obecność niespokrewnionych osób dorosłych w rodzinie,
- kondycja psychiczna rodziców, wysoki poziom stresu, trudności emocjonalne konflikty, kryzysy.
- rodzina zastępcza, rodzina adopcyjna.

Zasady bezpiecznych relacji dorosły – małoletni

Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez pracowników parafii jest działanie dla dobra małoletniego i w jego najlepszym interesie. Należy traktować małoletniego z szacunkiem oraz uwzględniać jego godność i potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec małoletniego w jakiegokolwiek formie.

Relacje pracowników parafii, stażystów i wolontariuszy z małoletnimi

Jesteś zobowiązany(-a) do utrzymywania profesjonalnej relacji z małoletnimi i każdorazowego rozważenia, czy twoja reakcja, komunikat bądź działanie wobec małoletniego są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych małoletnich. Działaj w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji twojego zachowania.

Komunikacja z małoletnimi

- W komunikacji z małoletnimi zachowuj cierpliwość i szacunek.
- Słuchaj uważnie małoletnich i udzielaj im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
- Nie wolno ci zawstydząć, upokarzać, lekceważyć i obrażać małoletniego. Nie wolno ci krzyczeć na małoletniego w sytuacji innej niż wynikająca z zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego lub innych małoletnich.
- Nie wolno ci ujawniać informacji wrażliwych dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych małoletnich. Obejmuje to wizerunek małoletniego, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
- Podejmując decyzje dotyczące małoletniego, poinformuj je o tym i staraj się brać pod uwagę jego oczekiwania.
- Szanuj prawo małoletniego do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępstwo od zasady poufności, aby chronić małoletniego, wyjaśnij mu to najszybciej, jak to możliwe.
- Jeśli pojawi się konieczność, porozmawiania z małoletnim na osobności, zostaw uchylone drzwi do pomieszczenia i zadbaj, aby być w zasięgu wzroku innych. Możesz też poprosić o obecność podczas takiej rozmowy innego pracownika parafii
- Nie wolno ci zachowywać się w obecności małoletnich w sposób niestosowny. Obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec małoletniego relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby). Zapewnij małoletnich, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć tobie lub wskazanej osobie (w zależności od procedur interwencji, jakie przyjęta instytucja) i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.

Działania z małoletnimi

- Doceniaj i szanuj wkład małoletnich w podejmowane działania, aktywnie je angażuj i traktuj równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.
- Unikaj faworyzowania małoletnich.
- Nie wolno ci nawiązywać z małoletnimi jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani składać mu propozycji o nieodpowiednim charakterze. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie małoletnim treści erotycznych i pornograficznych, bez względu na ich formę.
- Nie wolno ci utrzymywać wizerunku małoletniego (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych.

- Nie wolno ci proponować małoletnim alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności małoletnim.
- Nie wolno ci przyjmować pieniędzy ani prezentów od małoletniego ani rodziców/opiekunów małoletniego. Nie wolno ci wchodzić w relacje jakiegokolwiek zależności wobec małoletniego lub rodziców/opiekunów małoletniego. Nie wolno ci zachowywać się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności i prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych.

Kontakt fizyczny z małoletnimi

- Każde przemocowe działanie wobec małoletniego jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z małoletnim może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu - jest odpowiedzią na potrzeby małoletniego w danym momencie, uwzględnia wiek małoletniego, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego małoletniego może być nieodpowiednie wobec innego. Kieruj się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję małoletniego, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy twoich dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez małoletniego lub osoby trzecie.
- Nie wolno ci bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej małoletniego.
- Nigdy nie dotykaj małoletniego w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
- Zawsze bądź przygotowany na wyjaśnienie swoich działań.
- Nie angażuj się w takie aktywności, jak: łaskotanie, udawane walki z małoletnimi czy brutalne zabawy fizyczne.
- Zachowaj szczególną ostrożność wobec małoletnich, które doświadczyły nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że małoletni będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach powinieneś reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc małoletniemu zrozumieć znaczenie osobistych granic.
- Kontakt fizyczny z małoletnim nigdy nie może być niejawny bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. Jeśli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub małoletnich, zawsze poinformuj o tym osobę odpowiedzialną i/lub postępuj zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.
- W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec małoletniego unikaj innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z małoletnim. Dotyczy to zwłaszcza pomagania małoletniemu w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu, przewijaniu i w korzystaniu z toalety. Zadbaj o to, aby w każdej z czynności pielęgnacyjnych i higienicznych asystowała ci inna osoba z instytucji. Jeśli pielęgnacja i opieka higieniczna nad małoletnimi należą do twoich obowiązków, zostaniesz przeszkolony w tym kierunku.
- Podczas dłuższych niż jednodniowe wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z małoletnim w jednym łóżku lub w jednym pokoju.

Kontakty poza godzinami pracy:

- Nie wolno ci zapraszać małoletniego do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy. Obejmuje to także kontakty z dziećmi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych).
- Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z małoletnimi i ich rodzicami lub opiekunami poza godzinami pracy są kanały służbowe
- Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie dzieci są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców oraz opiekunów.

Bezpieczeństwo online

- Bądź świadom cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania twojej prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, ale także twoich własnych działań w internecie. Dotyczy to lajkowania określonych stron, korzystania z aplikacji randkowych, na których możesz spotkać małoletnich, obserwowania określonych osób/stron w mediach społecznościowych i ustawień prywatności kont, z których korzystasz. Jeśli twój profil jest publicznie dostępny, małoletni i ich rodzice/opiekunowie będą mieć wgląd w twoją cyfrową aktywność.

Plan Pomocy Małoletniemu

Gdy sygnały tylko pośrednio wskazują na krzywdzenie małoletniego, musimy je potwierdzić, aby mieć przesłanki do podjęcia interwencji. Można tu mówić o kilku etapach postępowania:

1. Rozpoznanie sygnałów, które mogą wskazywać na krzywdzenie dziecka.
2. Sprawdzanie sygnałów poprzez zbieranie dodatkowych informacji.
3. Analiza zebranych informacji - diagnoza problemu krzywdzenia małoletniego.
4. Zaplanowanie i przeprowadzenie interwencji w przypadku potwierdzenia krzywdzenia dziecka.

1. Rozpoznanie sygnałów.

Na pierwszym etapie potrzebna jest przede wszystkim wiedza o problemie krzywdzenia małoletniego, która pomaga nam w zauważeniu i prawidłowym rozpoznaniu sygnałów. Potrzebna jest też oczywiście odpowiednia postawa - odpowiedzialności za powierzone nam osoby małoletnie i gotowości do reagowania w sytuacji zagrożenia ich dobra.

2. Sprawdzanie sygnałów poprzez zbieranie dodatkowych informacji.

W przypadku dostrzeżenia sygnałów należy je zweryfikować, zbierając informacje pochodzące od innych pracowników parafii lub wolontariuszy oraz zawarte w dokumentacji.

Kolejnym krokiem może być nawiązanie kontaktu z pracownikami innych służb i instytucji zajmujących się daną osobą małoletnią i jej rodziną. Może się okazać, że oni także dostrzegli sygnały krzywdzenia, mogą też podjąć działania w kierunku sprawdzenia informacji, które posiadamy.

2a. Potwierdzenie sygnałów z innych źródeł.

W zweryfikowaniu naszych podejrzeń, że osoba małoletnia jest krzywdzona, mogą nam pomóc informacje pochodzące od różnych osób z jego otoczenia:

- innych małoletnich z tej samej rodziny,
- rodziców osoby małoletniej,
- innych osób z rodziny,
- osób z dalszego otoczenia (np. sąsiadów, znajomych).

3. Analiza zebranych informacji - diagnoza problemu krzywdzenia osoby małoletniej.

Po zebraniu wszystkich dostępnych informacji konieczna jest ich analiza, tak aby uzyskać obraz sytuacji osoby małoletniej, ocenić zagrożenia i możliwości wsparcia dla osoby małoletniej. Trzeba znaleźć odpowiedzi na poniższe pytania:

- Czy sygnały wskazujące na krzywdzenie osoby małoletniej zostały potwierdzone przez informacje z innych źródeł? Kto jeszcze może mieć informacje o sytuacji osoby małoletniej?
- Kto krzywdzi osobę małoletnią?
- W jaki sposób?
- Czy doszło do naruszenia prawa?
- W jakim stopniu zagrożone jest bezpieczeństwo (zdrowie, życie, rozwój) osoby małoletniej?
- Kto może być sojusznikiem osoby małoletniej w rodzinie?

4. Zaplanowanie i przeprowadzenie interwencji w przypadku potwierdzenia krzywdzenia osoby małoletniej.

W rodzinie, która krzywdzi osobę małoletnią, działają silne mechanizmy zaprzeczania, co sprawia, że nie widzi ona problemu i odrzuca pomoc. Celem interwencji jest przełamanie mechanizmów obronnych, pokazanie rodzinie prawdy o jej sytuacji i stworzenie warunków do korzystania ze specjalistycznej pomocy.

Podjmując interwencję, należy brać pod uwagę dynamikę systemu rodzinnego, a także rodzaj problemów, które uszkadzają jej funkcjonowanie. Każde działanie adresowane do jednej z osób w rodzinie może wpłynąć na zmianę w całym systemie, a tym samym na sytuację i bezpieczeństwo osoby małoletniej. Najskuteczniejsze może być oddziaływanie na cały system (spotkania z wszystkimi członkami rodziny), jednak w przypadku rodzin dotkniętych alkoholizmem, kazirodztwem lub przemocą najczęściej nie jest to możliwe, szczególnie w pierwszej fazie pracy z rodziną. Dlatego konieczne jest oddziaływanie na każdą z osób osobno. Z punktu widzenia ochrony i bezpieczeństwa osoby małoletniej niezwykle ważne jest znalezienie w rodzinie sojusznika, który będzie ochraniać osobę małoletnią „od wewnątrz” w czasie prowadzenia działań interwencyjnych. Użyteczne jest tu dokonanie rozróżnienia pomiędzy rodzicem, który krzywdzi osobę małoletnią w sposób aktywny, stosując wobec niego przemoc, a tzw. rodzicem „niekrzywdzącym”, który jest biernym świadkiem przemocy wobec osoby małoletniej, a czasami sam także jest ofiarą. Optymalny model interwencji polega na pozyskaniu do współpracy rodzica „nie-krzywdzącego” jako sojusznika osoby małoletniej, podjęcie razem z nim działań skierowanych na powstrzymanie sprawcy przemocy i jednoczesne objęcie samego małoletniego konieczną pomocą z zewnątrz. Model ten dotyczy sytuacji, w której krzywdzenie przybiera charakter przemocy. W sytuacji, w której oboje rodzice krzywdzą aktywnie swoje dziecko, z reguły trzeba od razu (równolegle z rozmowami interwencyjnymi z rodzicami) podejmować działania prawne - zawiadamiać sąd rodzinny, a często również policję. Planując interwencję, stawiamy sobie pytanie, jakie działania należy podjąć, żeby:

- zapewnić osobie małoletniej bezpieczeństwo,
- wzbudzić motywację rodziny do rozwiązywania jej problemów i dokonania zmiany.

5. Działania prawne

Działania interwencyjne mają na celu przygotowanie gruntu do udzielenia rodzinie różnych form pomocy: prawnej, psychologicznej, socjalnej, medycznej. Kto powinien realizować te działania?

- Interwencję powinna zainicjować osoba (instytucja), która rozpoznała sygnały krzywdzenia dziecka.
- W poważniejszych przypadkach krzywdzenia osoby małoletniej konieczna jest współpraca interdyscyplinarna, w którą powinni być zaangażowani pracownicy różnych instytucji zajmujący się daną rodziną. W takiej sytuacji istotne jest, aby opracować wspólny plan działania oraz zdecydować, kto będzie koordynował i monitorował przebieg interwencji.
- Sama interwencja, szczególnie jeżeli ogranicza się ona do działań prawnych, nie wystarczy, aby rozwiązać problemy rodziny. Konieczna jest pomoc, często długofalowa, i monitorowanie zmieniającej się sytuacji w rodzinie.

Przydatne wzory dokumentów

I. ZAWIADOMIENIE O POPEŁNIENIU PRZESTĘPSTWA

Zawada, dnia .....

Parafia Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Zawadzie
Ul. Częstochowska 4, 42-270 Zawada

Prokuratura Rejonowa

w .....

Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa

Przykład: Niniejszym zawiadamiam, iż Pan/Pani.....popełnił/a przestępstwo znęcania się nad osobą najbliższą kwalifikowane z art. 207 § 1 Kodeksu karnego przez to, że w okresie od.....do.....roku znęcał/a się i nadal znęca psychicznie i fizycznie nad zgłaszającą/cym Panią/Panem..... zamieszkałą/ym w.....przy ul. .... w ten sposób, że np. wielokrotnie używał/a wobec niej/niego słów obraźliwych, wypowiadał/a groźby w przedmiocie uszkodzenia ciała, naruszał/a jej/jego nietykalność cielesną.

UZASADNIENIE

(W uzasadnieniu powinien zostać uwzględniony dokładny opis sytuacji osoby/rodziny, zawierający informacje dotyczące danych osobowych osoby/rodziny wobec, której stosowana była/jest przemoc oraz dane osobowe osoby stosującej przemoc. Osoba zgłaszająca powinna opisać sytuację oraz czasookres, w których dochodziło do przemocy oraz wskazać na np. charakter odniesionych obrażeń ciała, zadawanych cierpień psychicznych, niezaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, zastraszania, zmuszania do odbywania aktów seksualnych itp. W uzasadnieniu można również uwzględnić informację dotyczącą ewentualnych uzależnień osoby stosującej przemoc).

II. WNIOSEK O WGLĄD W SYTUACJĘ DZIECKA/RODZINY

Zawada, dnia .....

Sąd Rejonowy
W .....
..... Wydział Rodzinny i Nieletnich¹

Wnioskodawca: Parafia Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Zawadzie
Ul. Częstochowska 4, 42-270 Zawada
reprezentowany przez: .....

Uczestnicy postępowania: .....(imiona i nazwiska rodziców)

(adres zamieszkania)

rodzice małoletniego: .....(imię i nazwisko dziecka, data urodzenia)

Wniosek o wgląd w sytuację dziecka

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniego ..... (imię i nazwisko dziecka, data urodzenia) i wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych.

Uzasadnienie

Opis sytuacji zagrożenia dobra dziecka.....

Mając powyższe fakty na uwadze można przypuszczać, że dobro małoletniego ..... jest zagrożone a rodzice nie wykonują właściwie władzy rodzicielskiej. Dlatego wniosek o wgląd w sytuację rodzinną małoletniej i ewentualne wsparcie rodziców jest uzasadniony.

Załączniki:

1. Ew. inne dokumenty
2. Odpis pisma.

---

¹ Wniosek należy złożyć do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, nie zameldowania.